

Zeruya Shalev

Durere

Traducere din limba ebraică și note
de Gheorghe Miletineanu

POLIROM
2016

Îi propune să bea din berea lui și ea bea cu sete, de pe părul lui ud de la duș cad picături pe fața ei în timp ce el se reazemă în cot și o privește, și ea e întinsă moale pe pământ la rădăcina prunului.

Îi e mai comod pe pământul uscat decât în dormitorul ei, se simte bine pe pământ cu trupul lui cunoscut lângă al ei, pentru că pământul ăsta e al ei, de parcă urmele pașilor de atunci ar mai fi încă întipărite acolo, ca urmele primului om care a pășit pe suprafața lunii, urme care au rămas acolo așa cum erau, pentru că, în lipsa vântului și a ploii, în lipsa schimbărilor din atmosferă, totul rămâne neschimbat, iar ea se întoarce acum pe luna ei, pământul de sub ea îi cuprinde șoldurile, și cerul e deasupra ei, și ea e între pământ și cer. Ea aparține acestui loc, acestui prun, ale cărui fructe au fost întotdeauna nițel necoapte sau puțin răscoapte, ca și cum ar fi fost bune o singură zi pe an, și cu toate astea le înghițea cu lăcomie, fierbinți de căldura soarelui, și dacă își încordează privirea vede printre ramuri fructe mici și întreabă:

— De atunci s-au făcut mai bune prunele?

Iar el aruncă o privire nepăsătoare spre crengi:

— Nu tocmai, au gust de măslină, e probabil un altoi de prun cu măslină. Și, că veni vorba, nici eu nu m-am făcut mai bun, rânjește el.

Și ea se uită fermecată în ochii lui adânciți în orbite, umbriți de sprâncene negre și stufoase:

— Tu nu urma să te faci mai bun, șoptește ea, după mine erai minunat așa cum erai.

— Ciudat, nici o femeie după tine n-a gândit ca tine, recunoaște el.

Și ea zâmbește ironic:

— Vezi, trebuia să rămâi cu mine.

Și el oftează adânc:

— Vai, Stânjenel, crezi că eu nu știu?

Și iată, acum se aude un țipăt din locuința de deasupra lor:

— Tată, sunt hoși în grădiniță! Îi aud! Aud voci!

— Destul cu năzdrăvăniile tale! Îl muștră taică-său. În fiecare noapte altă născocire, numai să nu dormi!

Și copilul izbucnește în plâns:

— Vreau să dorm la mama, la ea nu sunt hoți!

Și Eitan râde strâmb:

— Sărmanul micuț, e așa de fricos, mi-l amintește pe băiatul meu.

— Ai un copil mic? se miră ea. Câți ani are?

Și el spune:

— Nouă ani.

Și ea întreabă pe un ton deodată oficial, după cum cere întrebarea:

— De fapt, câți copii ai?

Și el spune:

— Am doi copii și două neveste, și se grăbește să se corecteze: de la două neveste, adică, și nici una dintre ele nu trăiește cu mine.

Și ea oftează ușurată, ca și cum ar fi crezut într-adevăr că nu-i destul că nu e liber, mai e și însurat cu două femei, atât de minunată e vestea cea nouă, și chiar dacă se trezește în ea o mică indoială cu privire la ceea ce pare să fie o biografie sentimentală cu totul nereușită, nu se poate opri asupra acestei biografii. Nu e momentul pentru anchete și pretenții, e momentul să se bucure de întâlnirea de necrezut la care nu se așteptase, pe care n-o sperase și pe care n-o prevăzuse, n-o prevăzuse și aparent n-o dorise, dar acum i se pare că de atunci numai pentru ea, pentru întâlnirea asta, a trăit, că tot ce a făcut între timp, studiile și căsătoria și copiii și munca ei, totul a fost numai ca să-și omoare timpul, ceva ce-a făcut fără să creadă în ce face, nimic altceva decât o învățătură de datină omenească.¹

— Vino, spune el, își indreaptă spinarea și îi întinde mâna, vino, să intrăm în casă, hai să ne fie milă de vecinul de sus.

Și ea se ridică greoi, noaptea neagră îi întunecă privirea, și ea aproape că nu vede, dacă n-ar sprijini-o el ar cădea, dar el o conduce, aproape că o duce în brațe, ca un mire care își duce mireasa în casa pe care a pregătit-o pentru ea, așa o aduce el înapoi în casa din care a fost izgonită în urmă cu aproape treizeci de ani, și după cum ea îi vede pe față doar fața lui cea de dinainte, tot așa se

1. „Când se apropie de Mine poporul acesta, Mă cinstește cu gura și cu buzele, dar inima lui este departe de Mine, și frica pe care o are de Mine nu este decât o învățătură de datină omenească”, Isaia 29: 13.

deschide înaintea ei casa așa cum este ea acum și totodată așa cum era atunci, într-o imagine dublă, adâncită, și acum i se pare că asta e singura viziune care mai are vreun preț. Din prag privește micul salon, canapeaua a fost schimbată, dar cea nouă e pusă exact în locul în care era cea veche, atunci când a intrat în casa asta pentru prima oară și a văzut un spate îngust acoperit cu un pled și deasupra o coamă de păr negru pieptănat lins și îngrijit și Eitan a spus cu glas tandru:

— Mamă, fă cunoștință cu Iris.

Și atunci pledul s-a mișcat încet și cu efort și fața care era către perete s-a întors către ea, cercetând-o cu imenși ochi albaștri, uimitor de tineri.

— Bun venit, Iris, a spus maică-sa cu voce caldă și delicată, s-a răsucit pe o parte și s-a rezemat în cot, susținându-și capul cu mâna și întinzându-i cealaltă mână. Îmi pare bine, eu sunt Miriam, iartă-mă că nu mă pot scula să te întâmpin, mă dor picioarele.

Și Iris i-a strâns cu emoție mâna întinsă, fiindcă în aceeași clipă a îndrăgit-o din toată inima, și a spus:

— Nu trebuie să te ridici, o să mă bucur să-l ajut pe Eitan să te îngrijească.

— E de ajuns că ai grijă de el, i-a zâmbit maică-sa, asta îmi ia o greutate de pe suflet, să știu că nu e singur.

Și atunci când a încercat să-și îndrepte nițel spinarea, părul ei bogat s-a desprins deodată, cu o mișcare bruscă, de pe cap și i-a lăsat craniul dezgolit, umilit, și maică-sa a roșit jenată:

— Nu mă descure cu peruca asta, a mormăit ea, a scuturat-o și a pus-o lângă pernă, și într-adevăr începând de-atunci n-a mai pus-o pe cap, și acum, când îi cad ochii pe imaginea ei în oglinda care a rămas pe coridor de atunci, își netezește uimită părul care a rămas lins și lucios și după ce s-a tăvălit prin praf.

— Ți amintești de peruca ei? Întreabă ea.

Și el înțelege imediat ce vrea ea să spună:

— Tocmai voiam să-ți spun că-i semeni, nu numai la păr, e de necrezut că ai ajuns să-i semeni atât de mult.

Și ea spune:

— A murit exact la vârsta mea de acum, ce să însemne asta?

Și el îi mângâie părul cu mâna:

— Om trăi și om vedea, cine știe.

Și o clipă ea se cutremură ca și cum ar fi deslușit în vorbele lui o amenințare.

— Tremuri, spune el, ai febră mare, hai să ne ocupăm în sfârșit de tine. Nu știu cu ce să încep, vrei să stai întinsă? îi arată cu mâna canapeaua. Poate vrei să faci un duș?

Și ea răspunde:

— Și una, și alta.

Și el spune:

— Atunci să începem cu dușul.

O conduce cu gingășie în baia din care a ieșit adineaori.

— Ține-te de mână să nu cazi, arată barele de aluminiu de care se ținea maică-sa. Și cheamă-mă dacă ai nevoie de mine.

Și când intră și îi întinde un prosop ea e aproape goală, dar el se grăbește să iasă, în timp ce ea, surprinsă, nu simte nici o jenă, el n-o cercetează, nici vergeturile de pe pântece și nici cicatricile rămase după operație și slăbiciunea tuturor mădușoarelor ei, el vede în ea adolescența care a fost și, prin suprapunere peste imaginea asta, o vede pe maică-sa, spre bine și spre rău, om trăi și om vedea.

Și de aceea nu e surprinsă nici când el îi întinde un capot înflorat decolorat, pe care ea îl ține minte vag, atunci când iese de la dușul rapid înfășurată într-un prosop, s-a grăbit atât de mult, pentru că gândul că pierde timp prețios în tovărășia lui i-a pricinuit deodată o tristețe de nesuportat.

— Poate vrei să îmbraci asta deocamdată, propune el.

Și ea se înfășoară în capotul care, în chip surprinzător, miroase bine, ca și cum adineaori ar fi fost spălat pentru ea, se întinde pe canapea și bea ceaiul pe care i l-a pregătit, înghite comprimatul pe care i-l întinde, își încredințează mâinilor lui toate trebuințele. Iată-l că taie un pepene verde în cuburi mici și i-l oferă, îi pune pe frunte un prosop răcoros, îi toarnă un pahar cu apă, și pare că tot ce a făcut pentru el în acele zile se întoarce acum la ea în mod concentrat, îndată o să se așeze lângă ea și o să înceapă s-o pregătească pentru examene.

— Ce te amuză, Stânjenel? o întreabă el cu tandrețe.

Și ea spune:

— Mi-am adus aminte cum te pregăteam pentru bacalaureat, era greu, nu glumă. De fapt, cum ai reușit să termini medicina?

Și el rânjește:

— Întotdeauna au fost fete care au crezut că merită efortul.

— Nici nu mi-am închipuit altfel, lasă ea să-i scape, vădit nemulțumită.

Și el spune:

— Adevărul e că după câțiva ani mi s-a limpezit creierul, după armată am descoperit că, de fapt, îmi place să învăț. Nu mă judeca prea aspru, o roagă el, se întinde pe canapea lângă ea. Știu că eram un nătărău perfect, dar aveam circumstanțe atenuante, chiar tu spuneai.

— Sigur, zâmbește ea, nu te judec deloc, cu toate că nu știe dacă el vorbește despre greutățile pe care le întâmpina la învățătură sau despre faptul că a părăsit-o.

Asta n-are acum nici o importanță pentru ea, în timp ce închide ochii, îl ține de mână, i se pare că de atâta căldură se topește carnea pe ea, se topește și se face totuna cu carnea lui, devin un singur aluat, n-o să mai poată fi despărțiți.

— Ce mi-ai dat, morfină? ricanează ea. Cannabis medicinal? Parcă aș avea vedenii.

— Optalgin pur și simplu, râde el.

Și ea protestează:

— Optalgin am acasă, n-am nevoie de un specialist în tratarea durerii ca să primesc Optalgin. De ce ai ales să studiezi durerea?

Și el spune:

— Cine nu crede în vindecări vine la mine, e o concepție despre lume cu totul diferită. Pentru cei mai mulți dintre medici boala e principalul, iar pentru noi e doar un subiect secundar. Noi nu încercăm să vindecăm, ci numai să micșorăm suferința. Ești ultima care ar trebui să întrebe asta, doar ai fost cu mine acolo.

— Era îngrozitoare suferința ei, spune ea.

În urechi îi răsună încă ecoul gemetele cumplite care se auzeau de dincolo de perdea în ziua în care a murit maică-sa. Pentru o clipă i se pare că gemetele astea ies din propriul ei gâtlej, oare într-adevăr recunoaște el acum că e bolnavă și, iată, o s-o îngrijească le fel de devotat cum o îngrijise pe maică-sa, o să-i micșoreze suferința de

care e răspunzător? E dispusă să primească și asta, numai să rămână cu el aici până în ziua morții, numai să nu se mai întoarcă acasă. Are nevoie de timp cu el. Atât de multe întrebări are să-i pună, fiindcă nu știe încă nimic, nu știe, de pildă, ce a făcut după ce a alungat-o, în ziua aceea și a doua zi, de fapt ar vrea să treacă împreună cu el prin tot calendarul, zi cu zi și ceas de ceas, de atunci și până azi, chiar dacă asta o să ia aproape treizeci de ani, să reconstituie amănuntele mărunte și pe cele importante unul după altul, în ordinea în care s-au petrecut. Ce-a făcut la armată, și unde a învățat, și cu cine s-a însurat, și unde a locuit, și când s-a despărțit, și cu cine s-a însurat a doua oară, și unde li locuiesc copiii și când li vede, și dacă încă li mai plac merele acrișoare, dar o senzație de timp nelimitat suflă împrejurul ei laolaltă cu vânticelul nopții, n-are habar ce oră arată ceasul, timpul ei e altul, e pe alt tărâm, în partea interioară a globului pământesc, acolo se adună anii.

— Dormi? Întreabă el în șoaptă.

Și ea dă din cap că nu și, spre surprinderea ei, adaugă:

— Sunt fericită.

Și el îi mângâie brațele goale, degetele lui se plimbă pe sânii ei prin capot:

— Stânjenel, ce-i cu familia ta, ei nu te așteaptă? Nu sunt îngrijorați?

— N-au decât să fie îngrijorați, șoptește ea.

Dar el insistă:

— Trimite-le, cel puțin, un SMS, unde e telefonul tău? Nu vreau să-ți fac încurcături.

Și îi pune telefonul în mână, nu-i decât zece și jumătate, descoperă ea, mai poate încă să rămână cu el, fiindcă nu pot să se despartă din nou, și-i trimite lui Miki un mesaj laconic: „Sunt la Tel Aviv, mă întorc târziu, nu-ți face griji”, și imediat el întreabă: „Ce faci tu la Tel Aviv?”, și ea se grăbește să trimită un mesaj Daphnei: „Sunt cu tine la Tel Aviv, e-n regulă? Îți explic mâine”, și abia când Daphna confirmă îi scrie lui Miki: „Sunt cu Daphna, nu mă aștepta”.

Cu o pricepere uimitoare ea organizează totul ca și cum viața cu el ar fi un lanț neîntrerupt de minciuni, și doar nu l-a înșelat